

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני בפאכע באקדע וברסול פלאו

גליון מס' 623

פרשת מקץ
ל' בנסלו התשב"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ ציון בן רחל ע"ה | לע"נ ר' שלום בן תמו תמר ז"ל | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה

מערכת העלון מאחלת לכל קוראיה חנוכה שמח!

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

סיפר הגר"ד יוסף שליט"א: בכל רחבי הארץ כיתת מרן אבא את רגליו לצורך מסירת השיעורים.

פעמים רבות היה מתבטא בכאב, שאכפת לו על שהוא נאלץ למסור שיעורים ברמה נמוכה, והוא מרגיש בזה מעין ביטול תורה, כיון שבאותו זמן יכול היה ללמוד גופי תורה.

כששאלתי אותו, מדוע באמת אינו מפסיק את השיעורים הללו ויושב ללמוד בעצמו, השיב, שהוא מרגיש שרצונו של הקדוש ברוך הוא, שלא ידאג רק לעצמו אלא גם לאחרים. רצון ה' הוא שיכבוש את היצור שלו לגדול בתורה, כדי שאחרים גם כן יזכו ללמוד תורה ולדעת הלכות.

כדי שלא יבזבז, חלילה, את זמנו בנסיעות הארוכות הללו, הותקנה במכוניתו מנורה חזקה מעל למקום מושבו מאחור, ובמשך כל זמן הנסיעה היה יושב ולומד בשקידה עצומה. הוא לא הרשה לאיש להפריע לו בשום עניין אחר!

בדרך כלל ביקש להיות לבדו, אבל בתקופה שקשתה עליו הראייה התלווית אליו לכל מקום, וקראתי לפניו את הגמרא.

בתחילה סבלתי מבחילות בגלל הקריאה תוך כדי נסיעה. בקשתי שיברך אותי שלא אסבול מכך, ואמנם, בחסדי ה', זכינו ללמוד מסכתות שלמות במכונית באותה תקופה קצרה.

כמה וכמה פעמים סיים את כל הש"ס רק מן הלימוד בתוך המכונית!

מאחר ובמכונית לא עמדה לרשותו הספרייה, היה דואג מראש להצטייד בדף ועט, ותוך כדי לימוד היה רושם לפניו נקודות בתוספות או ברש"י, שיש לעיין בהם בבית.

כששב הביתה, לפני כל דבר אחר, היה מיד מתיישב לבדוק את הדברים הללו.

בזמנים מסוימים העמידו לרשותו מסוק שיקצר את משך הנסיעה.

בימים הללו היה יוצא בחמש או בשש בערב, טס כשעה לצפון הארץ, מגיע לשלושה או ארבעה מקומות, ובכל מקום מדבר בין ארבעים דקות לשעה, וחוזר הביתה בשעה אחת בלילה.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

ליקחו של הסביבון

ימי החנוכה נקבעו לנו "על הניסים ועל הפורקן, ועל הגבורות ועל התשועות" שהקדוש ברוך הוא עשה לנו בימי החשמונאים, כאשר מסר גיבורים ביד חלשים, רבים ביד מעטים, ורשעים ביד צדיקים.

אבל, האם לא אירעו ניסים כאלו, וגדולים יותר, לפני כן? האם לא קרסה חומת יריחו לקול השופרות, ואבנים גדולות ירדו מן השמים במורד בית חותן ומחצו את חיל האמורי, ויידום השמש וירח עמד, עד ייקום גוי אויביו" בגבעון.

נחל קישון עלה על גדותיו וגרף את חיל סיסרא, ומלאך ה' היכה את כל חיל סנחריב הצרים על ירושלים, מאה שמונים וחמישה אלף ראשי גייסות בלילה אחד! ניסים נעשו למכביר, עם ישראל מלומד בניסים. ואף "רבים ביד מעטים": גזעון הביס את חיל מדיין, שהיו כארבה לרוב וכחול שעל שפת הים, בעזרת ה', ובסיוע שלוש מאות איש שניצפו כדים ותקעו בשופרות. הקדוש ברוך הוא הורה לגדעון לשלוח לבתיהם עשרים ושלושה אלף לוחמים, "פן יתפאר עלי ישראל לאמר ידי הושיעה לי!"

יהונתן בן שאול ונערו הניסו לבדם את חיל פלשתים, שלושים אלף רכב, וששת אלפים פרשים, ועם כחול אשר על שפת הים לרוב, "כי אין מעצור לה" להושיע ברב או במעט", כדברי יהונתן. לה' התשועה!

אם כן, מדוע - מכל אלו - מציינים את ניצחון המכבים בימי החנוכה?

אלא, משל למה הדבר דומה: חז"ל אומרים שבמהלך הדורות היו בעם ישראל מליון ומאתיים אלף נביאים. ובכל זאת, לא נחקקו לדורות אלא נבואותיהם של נביאים מעטים. ומדוע?

משום ש"כל נבואה שהוצרכה לדורות - נכתבה, שלא הוצרכה לדורות - לא נכתבה". ספרי הנביאים הם לקח נצחי, לכן שובצו בתנ"ך. אף כאן נאמר: כל הניסים היו למקומם ולשעתם, אבל בנס החנוכה ישנו לקח לדורות, ומשמעות אף לדורנו! מהי משמעות זו? הבה נתבונן בה.

היוונים השרישו בארץ הקודש תרבות זרה. תרבות של תיאטרונים ומחזות תועבה, תרבות של סגידה לכח והערצת הספורט. היו להם משוררים וסופרים, אנשי רוח ופילוסופים. בקצרה: כל מה שיש בתרבות המערב השוקע. יחד עם החדרת תרבותם רדפו את הדת בחרמה. אסרו על קיום המצוות, והתנכלו לחינוך התורני וללימוד התורה. היהודים הנאמנים חרקו שיניים, ייחלו לתשועת ה', לנקמתו בצוררי עמו: "שפוך עליהם זעמן, וחרון אפך ישיגם". אבל מן השמים הביטו, והבליגו. מדוע? מן השמים חיכו. למה המתינו? המתינו לנו!

מאה ושמונים שנה שלטו היוונים בארץ הקודש. מאה ושמונים שנה של שילטון אלילי, מתנכר, מתנכל. של רדיפות דת, של ביטול עבודת המקדש. מאה ושמונים שנה המתינו מן השמים, עד שיקום מתתיהו ויכריז: "מי לה' אלי!" עד שיקומו בניו ויחגרו את החרבות, יצאו לפעול במסירות נפש נגד התרבות הזרה, נגד האלילות והכפירה.

ואז - עזרו להם מן השמים במידה גדושה. מסרו את הרבים ביד המעטים, חוללו להם ניסים. אז - הכל קרה! הרי זהו הלקח של הנרות: אתה תדליק בזיכים ובהם שמן ליום אחד - ומן השמים יעזרו שהם ידלקו מעל ומעבר...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

להשכיחתם תורתך

אנו מצויים בעיצומה של תקופה הרת עולם. המאבק של היוונים והמתיוונים חוזר וניעור בכל הכוח והעוצמה. גם בדורנו נטושה מלחמה עזה, על מנת לשמור את פך השמן הטהור. זהו אחד המאבקים הגדולים על ציפור נפשנו.

ב"על הניסים" אומרים: "כשעמדה מלכות יוון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך, ולהעבירם מחוקי רצונך", השאלה העולה מאליה היא: איך ניתן להשכיח את התורה? אמנם אפשר לבטל תורה, אפשר לגזור שלא יקיימו את התורה, אבל כיצד משכיחים את התורה?!

נאמר בפסוק: "מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" (תהלים קיט, צז). במדרש הובא על כך משל לחבית של דבש, שכאשר יוצקים לתוכה מים, יוצא ממנה דבש. כך הוא גם מוחו של האדם. כאשר נכנסים לתוכו דברים בטלים, התורה יוצאת ממנו. לכן, אמר דוד המלך ע"ה: "כל היום היא שיחתי", כיון שאם האדם לא עוסק בתורה כל היום בשלימות, ממיילא נכנסים בראשו דברים בטלים, והתורה יוצאת החוצה.

בדרך זו בקשו היוונים "להשכיחם תורתך". הם התאוו להעניק ערך לדברים בטלים, להכניס לראש שישנם עוד ערכים בעולם זולת התורה. ברגע שנכנסים לראש דברים בטלים – ממיילא התורה פורחת ונשכחת. בכל דור ודור השטן נלחם כדי לשוות ערך לדברים בטלים. בזמן החשמונאים הוא ביקש לטעת בעם ישראל את תרבות הגוף. בדורנו הוא נאבק כדי להחדיר למחיצתנו את מאוויי העולם הזה.

סיפר לי יהודי מירושלים, שנכדו לא ראה הצלחה בלימודיו בתלמוד תורה. היהודי עשה מה שיהודים רבים עושים, נסע לבני ברק, נכנס למרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א, וביקש ברכה. רבי חיים ברך את הילד. בחסדי ה' הברכה נשאה פרי, והילד השתנה מן הקצה אל הקצה, והחל לראות ברכה בלימודיו.

אבי הילד הגיע יחד עם בנו למרן רבי חיים קנייבסקי, כדי להודות לו על הברכה שהניבה תוצאות ברוכות. על פי צו האופנה כיום, מצוי שילדים קטנים לובשים בגדים עליהם רקומות דמויות שונות. משום מה הפיעה דמות חמור על הסוודר שהילד עטה לגופו. רבי חיים קלט את החמור המצוייר שבלט מבגדי הילד, ושאל את אביו: "מה זה?!"

האב המבויש הגיב במבוכה: "הרי כתוב בספרים שגם המשיח יבוא כשהוא רכוב על חמור!..." אמר לו רבי חיים: "המשיח באמת ירכב על החמור, הבעיה היא שכאן החמור רוכב על הילד!".

חמור מבטא חומריות, כשמשמעבדים לחומר והופכים להיות עבדים נאמנים לגשמיות, מאבדים את הכל. ברגע שנותנים ערך ומשקל למשהו אחר מלבד תורה, נכנסים לקרבנו דברים בטלים, והתורה יוצאת החוצה. החומר והגשם אינם יכולים לדור בכפיפה אחת. אהבת תורה ואהבת העולם הזה אינם יכולים לצעוד בצוותא, כך מאבדים את אט אט הרוחניות שבקרבנו, ושוכחים, חלילה, את התורה.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

בחותרמו של כהן גדול

בגמרא מסכת שבת (דף כא) מובא: כשגברה מלכות בית חשמונאי וניצחו את היוונים, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותרמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס, והדליקו ממנו שמונה ימים.

יש להבין – שאל הצדיק רבי יהודה לייב אלתר, בעל ה"שפת אמת" – מדוע היה על פך השמן חותם של כהן גדול? לא היה זה דבר רגיל שכהן גדול יחתום את חותרמו על פכי שמן במקדש, בדרך כלל, היה חתום עליו הגזבר הממונה על השמנים?

אלא – השיב הרבי – אין זאת אלא שפך השמן שנמצא היה שייך לכהן הגדול, ונועד כדי לשמש ל"מנחת חביתין" היא המנחה שהיה מביאה הכהן גדול.

אולם אם כן – שאל הרבי – איך יכלו להשתמש בשמן זה כדי להדליק את המנורה, והרי יש דין מפורש כי השמן למנורה צריך להיות "כתית", דהיינו שהיו כותשים את הזיתים במכתשת, ולא טוחנים אותם בריחיים, כדי שלא יהיו בהם שמרים. טיפת השמן הראשונה קרויה "כתית" ואותה לקחו להדלקת המנורה.

לאחר שהוציאו את הטיפה הראשונה, היו מכניסים את הזיתים לריחיים וטוחנים אותם. טיפת השמן השנייה היוצאת מהזית, פסולה למנורה וכשרה למנחות, שנאמר: "כתית למאור" ולא נאמר "כתית למנחות". ואם כן, איך הדליקו מופך זה שהיה מיועד למנחות, והלא לא היה "כתית"?

אלא – תירץ הרבי – יש לומר שבודאי היה הכהן הגדול מהדר במצוות, ואפילו למנחות היה משתמש בשמן "כתית"!

משום כך גם אנו בהדלקת נרות חנוכה איננו רק "מהדרין", אלא "מהדרין מן המהדרין"!

"להודות ולהלל לשמן הגדול"

בימי החנוכה, היה רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, בעל ה"חפץ חיים", מרבה לספר ולהבליט את הניצחון הגדול של החשמונאים המעטים, על היוונים הרבים, וכך היה אומר:

כל סיבת הניצחון היתה משום שכל חפצם של החשמונאים היה לקדש שם שמים ברבים! לא חשק לשלטון, ולא לרצון לכבוש, עשה אותם חזקים ואמיצים, אלא רק הרצון הגדול לטהר את עם ישראל מכבלי מלכות יון ולקדש את שם ה' יתברך!

ראיה לכך – אמר ה"חפץ חיים" – ממה שאנו אומרים ב"על הניסים": "ואחרי כן באו בניך לדביר ביתך וגו' להודות ולהלל לשמן הגדול", עיקר המטרה היתה: "להודות ולהלל לשמן הגדול"!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

סוד מרע - כיצד?

חזי, היה מסוג היהודים שהשתדל רק לצאת ידי חובה

או יותר נכון להיות מסודר, 'העיקר שלא יבואו אליו בטענות בשמים'. מה הבעיה: 'יש הכשר, אם נכשלונו זו בעיה של הרב המכשיר!' - כך היה טוען לחבריו שהתעניינו איך הוא קונה בשר באטליז מפקפק. את פסח הוא ממש לא אהב - מי יודע איזה חומרות ימציאו לנו השנה?! היה רוטן בקול... לכבוד שבת הוא התקין מערכת שלימה של שעוני שבת וכל מיני פתרונות טכנולוגיות ל"בעיות" הלכה... הוא היה מומחה בדיני גרמא וכלי שני, לכל הגבלה הלכתית הוא מצא פתרון. בקיצור הוא 'הסתדר' ו'עקף' את השולחן ערוך...

דוד המלך ע"ה הורה לכל עובד ד': "סוד מרע ועשה טוב", בהבנת הדברים כפשוטם נראה ש"סוד מרע" הוא הימנעות מעבירות של לא תעשה, ו"עשה טוב" - פירושו קיום מצוות עשה.

האדמו"ר הזקן, בעל התניא, מדייק ומקשה: איך יתכן שאדם שעדיין אינו מקיים מצוות עשה נחשב שסר מן הרע, אם אינו מקיים את מצוות העשה שציווהו הבורא, עדיין הינו רע ורשע. ברור, אם כן, שסוד מרע הוא לא רק הימנעות מלאווין אלא קיום כל ענייני עבודת ד', מצוות העשה והלא תעשה, כדי לסור ולהימנע מן הרע. בא הכתוב והוסיף "עשה טוב", שמטרתו של האדם בעבודתו תהיה להיות טוב ולהידבק בטוב.

בכל הדורות זכורים לטוב ולברכה יהודים שהיו פטורים מקיום המצוות לפי ההלכה. בזמני מלחמה, במחנות ההשמדה, דינם היה "אונס רחמנא פטריה". ובכל זאת חרפו נפשם לאכול כזית מצה ולהניח תפילין ולו לרגע. הם לא חששו מעונש על הימנעות מן המצווה, הם היו במדרגת בוחרים בטוב, הם רצו את הטוב מעצמם ולעצמם מתוך הבנה כי זה כל האדם.

זהו פן נוסף של עבודת ד' מאהבה, שגדלה ושגבה דרגתה לעומת עבודת ד' מיראה. אין בדברים להוריד ולמעט את הפחד מן הרע. להיפך, סדר עבודת ד' מתחיל תמיד ביראה ורק אז ניתן להגיע לעבודה מאהבה.

המשך בגליון הבא